

Dragomir Vojnić

**XII. TRADICIONALNO SAVJETOVANJE HRVATSKOGA
DRUŠTVA EKONOMISTA - EKONOMSKA POLITIKA
HRVATSKE U 2005.
Opatija, 10.-12. studenoga 2004.
REFLEKSIJE I PORUKE SAVJETOVANJA**

Nastavlja se uzlazni trend naših tradicionalnih opatijskih savjetovanja hrvatskih ekonomista. U završnici možemo slobodno reći da je i ovo Savjetovanje bilo veoma dobro pripremljeno i organizirano i veoma sadržajno, aktualno i djelotvorno ostvareno.

U dugome nizu naših opatijskih savjetovanja tri su se dogodila u posebno značajnome ozračju. Budući da je ovo, računajući od samoga početka, trideset peto savjetovanje, možemo, ne izlazeći iz granica skromnosti, reći da reformsko djelovanje hrvatskih ekonomista ima zaista dugu tradiciju. Prvo je savjetovanje održano još davne godine 1968. na osnovi prve "crvene knjige" koju je pripremio Ekonomski institut, Zagreb pod naslovom "Problemi ostvarivanja društveno ekonomske reforme" iz godine 1965. To je Savjetovanje, zajedno sa drugima koje su uslijedila, prokrčilo trnoviti put kontinuiranim reformama, sve do početka tranzicije i opće pluralizacije i demokratizacije. Drugo posebno značajno savjetovanje bilo je zapravo prvo Savjetovanje hrvatskih ekonomista u osamostaljenoj "lijepoj našoj". Ono je već po prirodi stvari bilo posvećeno pripremi znanstvenih osnova za institucionalno, sustavno i ekonomsko političko osamostaljivanje Republike Hrvatske. Ovo Savjetovanje, koje nakon trodnevnoga rada privodimo kraju, znakovito je i posebno je značajno zbog toga što je u ovoj (2004.) godini Hrvatska postala kandidatkom za članicu Europske unije. U tom kontekstu valja reći da je ova (2004.) godina veoma značajna (i u izvjesnom smislu prijelomna) i za Europsku uniju koja je ove godine povećana za deset novih članica. U tu grupu ulaze i sve središnje europske zemlje, osim Hrvatske. Budući da smo na našim brojnim savjetovanjima već rekli sve o

tome zašto i Hrvatska nije u ovoj skupini zemalja, na to se nije potrebno posebno osvrtni. Ekonomska znanost i znanstvenici ekonomisti i gospodarstvenici moraju uvažiti činjenicu da je Europska unija došla u predgrađe Zagreba i da će, vjerojatno već na početku godine (2005) započeti razgovori sa Hrvatskom o pripremi za priključenje Europskoj uniji. U optimalnom slučaju (što se nažalost u praksi rijetko događa) to bi se moglo dogoditi već godine 2007.

No bez obzira na to hoće li se to dogoditi u optimalnome roku ili nešto poslije, velika je stvar već i to da se Hrvatska priključila ostvarivanju velikoga i povijesnoga ideala Ujedinjene Europe. Poslije svega što je (i na ovim našim opatijskim savjetovanjima) ekonomska znanost već kazala o velikim ekonomski i političkim, moralnim i materijalnim prednostima što ih za Hrvatsku ima priključivanje Europskoj uniji, jedva da je potrebno na tu temu trošiti riječi. No ono što je veoma potrebno i reći i nastojati ostvariti jesu nešto bolji odnosi između ekonomske znanosti i ekonomske politike.

O toj su temi potrošene na ovim našim savjetovanjima mnoge riječi. Rekli smo da u turbulentnim vremenima između ekonomske znanosti i ekonomske politike moraju postojati odnosi "plemenitog komplota" ili barem konstruktivne suradnje. I premda je nešto suradnje i bilo, postignutim se ne možemo suviše hvaliti. Ekonomska je znanost, kako su neki ocjenjivali, pretvrdo stajala na pozicijama koje ekonomska politika nije mogla ostvarivati.

Ekonomska je politika, dajući prednost u borbi za vlast onim ciljevima koji se kratkoročno mogu ostvariti, propuštala i ono što je bilo realno moguće.

No u ovome trenutku i ekonomska politika i ekonomska znanost moraju (u općem strateškom i nacionalnom interesu) ostvariti svojevrstan konsensus zasnovan na zadaći što bolje i kvalitetnije pripreme za skori ulazak u Europsku uniju. Pritom je posebno važno na odgovarajući način valorizirati neke važne momente.

Na početku ovoga stoljeća opća se situacija Hrvatske bitno izmijenila, i to popravila se nabolje. Vlada lijevoga centra ostvarila je bitno poboljšanje međunarodne pozicije Hrvatske i približavanje Europskoj uniji. Nova je Vlada to (na svršetku godine 2003.) nastavila i dalje razvila. Status kandidata za članstvo u Europskoj uniji i veoma vjerojatni početni razgovori o daljoj pripremi i priključivanju o tome najbolje govore. Sve je to bitno ojačalo naše pozicije za pregovore s Europskom unijom. Zbog našeg ekonomskog i političkog značenja u regiji dobivamo, uvjetno rečeno, neke pozicije koje je donedavno imala Slovenija. Ta me pozicija podsjeća na razgovor hrvatske delegacije na Svjetskome kongresu ekonomista u Lisabonu s Romanom Prodiem. Derivat toga stava veoma je važan - interes i potrebe su obostrani. Hrvatskoj je potrebna Europska unija, a Europskoj je uniji potrebna Hrvatska. Ti su momenti veoma važni za ekonomsku politiku u smislu poduzimanja pojedinih mjera važnih za djelotvornije i brže priključivanje Europskoj uniji. Imajući u vidu sve navedeno i sve ono što je na širokoj skali vrednovanja bilo

rečeno i na ovom našem Savjetovanju i na prošlim savjetovanjima, ekonomska se znanost prema ekonomskoj politici mora postaviti sa što je moguće više pozitivnim nabojima i pozitivnom energijom.

To razumije se, nikako ne znači nekritički odnos, nego samo takav odnos koji uvažava činjenicu da je ekonomska politika umijeće realno mogućega.

Na osnovi takvoga odnosa, koji doduše ne predstavlja “plemeniti komplot”, ali predstavlja konstruktivnu suradnju, moraju se staviti pod lupu ispitivanja i preispitivanja neki najvažniji problemi ili, bolje rečeno, grupe problema. Polazna je osnovica takvog ispitivanja i preispitivanja sam model privređivanja. To se posebno odnosi na njegove dvije atipične karakteristike. Prvu je atipičnu karakteristiku definirao nobelovac Joseph Stiglitz kao “miješanje ciljeva i uvjeta razvitka”. Drugu atipičnu karakteristiku definirala je naša ekonomska znanost. Ona se odnosi na činjenicu da se (suprotno ekonomskoj teoriji i praksi) naš model razvija na osnovama razvitka trgovine i ekspanzije uvoza.

Poštuje li se redosljed kretanja od veličina višega prema veličinama nižega reda, temeljita ispitivanja i preispitivanja zahtjeva i čitav kompleks konkurencije i konkurentnosti. O tome u kontinuitetu diskutiramo na ovim našim savjetovanjima. Svi smo se definitivno složili, posebno u kontekstu svega što je na ovome Savjetovanju bilo rečeno, da je konkurentnost veoma složen i mnogodimenzionalni fenomen. Složili smo se i u tome da su tečaj i tečajna politika tek jedna karika u lancu konkurentnosti. Pri svemu smo tome nešto manje pozornosti posvetili činjenici da je ponder tečaja u ukupnome vrednovanju konkurentnosti bitno veći u uvjetima preaprecirane kune i u tijeku jednoga desetljeća tako stvorenih relativnih cijena. Složili smo se i u tome da poštovati činjenicu preaprecirane kune nikako ne znači pledirati za njezinu administrativnu deprecijaciju. Većina se znanstvenika u tome stavu slaže, ne zbog toga što u uvjetima nešto normalnijeg makroekonomskoga okruženja to ne bi bilo potrebno, nego zato što to u uvjetima postojećih blokada ne bi bilo moguće. Tim stavom razumije se, problem nije riješen. Valja, znači, kako smo i na našim savjetovanjima govorili tražiti neke druge, prihvatljivije mjere. S time su u vezi spominjani i jedinični troškovi rada i plivajući tečaj i targetirana inflacija i sniženje javne potrošnje i drugo. Ekonomska politika nije eksplicite odbijala potrebu tih zahvata, ali u praksi nije činila ništa. Iznimka su neke (u osnovi ipak marginalne) mjere središnje banke. Čule su se i primjedbe da možemo izgubiti i stabilnost i rast. Ako bi to samo značilo upozorenje u odnosu na neke administrativne i ishitrane mjere, onda se s time valja složiti. Ako bi to značilo plediranje za status quo, onda se s time nikako ne bismo smjeli složiti, jer hrvatsko je gospodarstvo puno problema za rješavanje kojih se prostori sve više smanjuju, a troškovi se njihova rješavanja sve više povećavaju. Takvim problemima pripadaju i dugovi koji su samo u izrazu vanjskih dugova dostigli razinu veću od 80% BDP. Dobro je to što se na našim savjetovanjima u diskusijama i o modelu razvitka, i o

konkurentnosti, i o dugovima sve manje čuju epiteti “katastrofalno” ili paradigma “argentinski sindrom”. Već sam spomenuo da je prvo pitanje koje su mi nakon predavanja u Argentinsko-hrvatskoj gospodarskoj komori uputili naši sunarodnjaci bilo: “Pa Vi, profesore, kao da ste govorili o našim, tj. argentinskim, a ne Vašim, tj. hrvatskim problemima”. Nasreću sličnost je samo po pojavnim oblicima, ali ne i po biti. Učinimo sve da to i u godinama koje su pred nama ostane tako. U tom cilju probleme valja rješavati, a ne ih gurati pod tepih. Nema takvih mjera koje radi rješavanja spomenutih problema može poduzimati ekonomska politika, a koji nisu povezani i s određenim rizikom. Zadaća je ekonomske politike da promišljene i prijeko potrebne mjere poduzima i za njih snosi i zasluge i rizik.

Nasreću, prostori za efikasno djelovanje ekonomske politike još uvijek postoje. A to znači da dobro osmišljene mjere ekonomske politike, prolazeći kroz scile i haribde postojećih ograničenja, ne moraju zapinjati ni na onim barikadama koje dolaze s naslova blokade tečaja, ni na onima koje se nameću kao granice dugova, ali ono što se zaista ne smije, to je da se ne smije i dalje čekati. Na osnovi zadata ekonomske politike dobrodošli su i povećavanje izvoza i smanjivanje uvoza i sve mjere koje djeluju u tome smjeru. Trajna orijentacija na izvoz, po prirodi stvari stavlja u prvi plan znanje, obrazovanje i sve ono što stavljamo pod zajednički nazivnik “research and development”. To mora uzimati u obzir i dalji tijek privatizacije.

Dalji se kompleks na kojem moraju, barem nešto bolje, surađivati ekonomska znanost i ekonomska politika, a o čemu smo nešto slušali i na ovom i na prošlim savjetovanjima, odnosi na tržište. To nije samo problem razvitka tržišnih institucija u realnoj i financijskoj sferi (što je nesumnjivo veoma važno), nego i razvitak takvoga tržišnoga ponašanja i morala koje uvažava i pojedinačne, i komercijalne, i partnerske i zajedničke interese. To je posebno važno zbog toga što je naše tržište poprilično kaotično. Na njemu djeluju brojni manji ili veći, poznati ili nepoznati monopoli i oligopoli. U taj sklop ulaze i brojna mala, komunalna i druga lokalna poduzeća u okvirima lokalne uprave i samouprave. Na organiziranom se tržištu (koje i ne mora imati karakteristike njemačkog socijalnoga tržišta) identificiraju i pronalaze interesi predstavnika srodnih skupina, tj. tzv. reproduksijskih cjelina. To su u nas poljoprivreda i turizam. Ako pogledamo odgovarajuću situaciju na području našeg turizma, vidjet ćemo da on velikim dijelom služi kao transmisija za ostvarivanje modela ekspanzije uvoza. Kada se o tome bivša ministrica turizma požalila bivšem ministru poljoprivrede njegov je komentar bio “pa što ja imam s turizmom?”. Razgovori o tome nastavljeni su, ali po onome što se vidi iz priloženoga bez vidnih pomaka.

Idući se kompleks o kojem smo dosta kazali odnosi na poduzeća, poduzetnike i poduzetništvo. U intenziviranju suradnje ekonomske znanosti i ekonomske o tom intenziviranju moraju se pokušati definirati zajednički stavovi o tome zašto postojeće makroekonomsko okruženje nije u većoj mjeri stimuliralo poduzeće i poduzetnike.

Brojni problemi povezani s time već su spomenuti, posebno u sklopu kompleksa konkurentnosti, relativnih cijena i tečaja. Teški se problemi u toj sferi odnose i na čitav model uvozno orijentiranoga privređivanja i na probleme strukture vlasništva banaka. Da to nije bilo ozračje koje bi pogodovalo razvitku masovnog poduzetništva, što je osnovni preduvjet djelotvornog razvitka moderne tržišne privrede usmjerene na ekspanziju izvoza, to znamo. Ono o čemu, barem zasad, nešto manje znamo jest kako to ozračje što je moguće prije početi mijenjati.

Svi problemi koje sam spomenuo i mnogi drugi spominjani na našim savjetovanjima, a koje nisam eksplicite spomenuo, povezani su manje ili više izravno, s potrebama manjih ili većih promjena postojećeg modela razvitka.

A taj se model mora postepeno transformirati od oslonca na unutarnju potrošnju i ekspanziju uvoza uz stalno povećavanje dugova na veći oslonac na proizvodnju i izvoz uz umjerenije zaduživanje. Stalno povećavanje zaposlenosti mora biti osnovna zadaća ekonomske i razvojne politike.

U tom je kontekstu potrebno posebno istaknuti da je pozicija ekonomske politike danas mnogo bolja nego što je to bila jučer. Ekonomsko političke mjere koje valja ostvarivati u narednih nekoliko godina za vrijeme pripreme za priključivanje Europskoj uniji naići će na podršku i razumijevanje i sa relevantnih međunarodnih čimbenika. To se posebno odnosi na MMF. Tu je potrebno koristiti se iskustvom Slovenije zato što nam međunarodna pozicija Hrvatske to dopušta.

Kada se radi o MMF, onda se valja prisjetiti i riječi koje je na našem savjetovanju izgovorio vodeći slovenski ekonomist, prof. Joža Mencinger. Valja podsjetiti i na njegov članak objavljen u našem časopisu pod naslovom "Benefits of ignoring IMF". A to znači da MMF neće imati ništa protiv stavljanja većeg naglaska na razvitak i izvoz. Razumije se, sve dok uredno plaćamo dugove.

Ocjenjujući cjelovito trenutak u kojem se nalaze hrvatsko gospodarstvo i društvo, posebno u kontekstu priprema za prijem u Europsku uniju, osnovna poruka ovog našeg Savjetovanja mora ići u smjeru da se ukupna ekonomska politika mora podrediti tome cilju.

Ta se aktivna ekonomska politika mora oslanjati na za te svrhe pripremljenu i društvenim konsenzusom prihvaćenu koncepciju i strategiju razvitka. U samoj središnjici ekonomskoga dijela te strategije (jer je ona, po prirodi stvari, multidisciplinarna) mora biti kompleks konkurentnosti.

Uzimajući u obzir multidimenzionalni karakter konkurentnosti, posebnu pozornost moraju plijeniti problemi monetarne i fiskalne, a isto tako i tečajne politike u svjetlu potrebnih pomaka na području relativnih cijena i u svjetlu svladavanja barijere (uvjetno govoreći) blokade tečaja. U isti rang problema i zadaća dolazi i kompleks makroekonomskog okruženja koje će odgovarati razvitku djelotvornih poduzeća i podsticati masovno poduzetništvo usmjereno na proizvodnju, izvoz i povećavanje zaposlenosti.

Posebnu pozornost u tom kontekstu treba posvetiti svladavanju onih barijera koje su povezane postojećom vlasničkom strukturom banaka.

Problemi promjena (ili barem pomaka) u postojećem modelu također moraju plijeniti pozornost kreatora one koncepcije i strategije razvitka na koju se oslanja ekonomska politika u razdoblju priključivanja Europskoj uniji. Valja odgovoriti na pitanje: kako veću stopu rasta proizvodnje što više osloniti na brojna poduzeća, posebno na izvozna poduzeća i izvoz, uz smanjivanje uloge države kao najvećeg i glavnog poduzetnika i investitora? Odgovor na to pitanje to je zahtijevniji što je sadašnji veliki oslonac na infrastrukturna ulaganja uslijedio kao izlaz iz nagomilanih problema u tijeku devedesetih godina prošloga stoljeća. Prostori daljeg održavanja stope rasta u osloncu na investiranje u infrastrukturne sektore ograničeni su ne samo zbog potrebe traženja i prilagođivanja nekoj optimalnoj stopi i strukturi investicija, nego i zbog (uvjetno rečeno) blokade, ili barem ograničenja takvoga tempa zaduživanja.

U prvi plan koncepcije i strategije razvitka moraju doći i sva ona pitanja makroekonomskog i makropolitikog okruženja koja se odnose na svekolike reforme, a posebno reforme funkcija pravne države i državne uprave u smjeru djelotvornijeg ostvarivanja svih vlasničkih prava, a posebno onih povezanih sa građevinskim dozvolama i investiranjem (zemljišne knjige, katastar i sl.) Za očekivano povećavanje "green field" direktnih vanjskih investicija to je jedan od glavnih preduvjeta.

U tom je kontekstu potrebno ostvariti bolju organizaciju i bolju povezanost i učinkovitost svih čimbenika tržišta. Podizanje razine tržišnoga ponašanja mora plijeniti posebnu pozornost. To se odnosi i na svladavanje monopola i oligopola na svim razinama, od središnje države do lokalne uprave i samouprave.

Evo, to su samo neka pitanja koja može ponuditi ekonomska znanost, oslanjajući se i na ovo i na brojna prošla savjetovanja.

Sustavno osmišljavanje znanstvenih osnova koncepcije i strategije razvitka na koju će se oslanjati ekonomska politika ne može, razumije se, biti rezultat ni ovog našeg, a ni drugih savjetovanja ekonomista znanstvenika. To mora biti rezultat rada odgovarajućih institucija, instituta i fakulteta.

Tradicionalna opatijska savjetovanja hrvatskih ekonomista davala su poruke u tome smjeru u cijelome nizu proteklih godina. Ovo naše Savjetovanje dalo je čitavu lepezu mišljenja, stavova i prijedloga koji za tu svrhu mogu korisno poslužiti.

Dopustite mi da sada u samoj završnici refleksija i poruka ovog našeg Savjetovanja, a u ozračju veoma teških problema u kojima se nalaze hrvatsko gospodarstvo i društvo, posebno istaknem još neke važne detalje.

U traženju koncepcijskih i strateških osnova za aktivnu ekonomsku politiku usmjerenu na što brže, kvalitetnije i djelotvornije svladavanje kumuliranih problema u pripremanju Hrvatske za priključivanje Europskoj uniji, hrvatska ekonomska

znanost i hrvatski znanstvenici moraju uzeti u obzir i ekonomsku i političku realnost hrvatskoga gospodarstva i hrvatske države. A to znači da je potrebno razumno i znanstveno svladati sve barijere koje nameće ozračje kvazisukoba neoliberala i neokenzijanaca. Kažem kvazisukoba zbog toga što nigdje u svijetu nema znanstvenika koji slijepo vjeruju u autonomno nepogrešivo djelovanje nevidljive ruke Adama Smitha. Američki znanstvenici i američka ekonomska politika to su pokazali, ne samo u vrijeme velike krize devedesetih godina prošloga stoljeća, nego i u novije vrijeme, kada su neki strateški američki interesi bili ugroženi.

Činjenica da kapitalizam i kapitalistički svjetski sustav nije spasila nevidljiva ruka Adama Smitha, nego veoma vidljiva ruke Johna Maynarda Keynesa, manifestira se u svim kriznim i turbulentnim situacijama. Zemlje u tranziciji prolazile su u devedesetim godinama 20. stoljeća kroz tešku tranzicijsku krizu. Nekritična primjena ekonomskog neoliberalizma tu je krizu dramatično povećala i nanijela je velike štete svim zemljama u tranziciji. Hrvatska je u tome na čelu kolone. Barem kada se radi o europskim zemljama.

U svladavanju kvaziproblema i dilema u pristupanju naše ekonomske znanosti ekonomskoj politici valja se oslanjati na sve one spoznaje koje predstavljaju sam vrh priznatih znanstvenih dostignuća. U nizu mogućih posebno spominjem nobelovca Josepha Stiglitz, profesora s Harvarda i predsjednika Savjeta ekonomskih savjetnika predsjednika Clintona, glavnog ekonomista i vrhunskog dužnosnika Svjetske banke, spominjem, dakle, čovjeka koji je najbolje povezivao probleme ekonomske teorije i ekonomske prakse. Kada na osnovi tih spoznaja pristupamo dilemi, odnosno kvazidilemi, o prednostima i ograničenjima neoklasičnog ili neokejnezijanskog pristupa aktivnoj ekonomskoj politici, sam se po sebi nameće zaključak da se djelotvorna i aktivna ekonomska politika mora zasnivati na svojevrsnoj sintezi djelovanja nevidljive ruke Adama Smitha i vidljive ruke Johna Maynarda Keynesa. A to znači da se djelotvorna ekonomska politika mora oslanjati i na tržište i na odgovarajuću koncepciju i strategiju razvitka.

Kada se sve to uzme u obzir, tada se zna da je moralna, znanstvena i profesionalna obveza ekonomske znanosti pružiti maksimalnu potporu ekonomskoj politici u trasiranju putova za djelotvorniji razvitak i brže priključenje Europskoj uniji. A ta podrška posebno mora biti pomoć u pripremanju znanstvenih osnova za definiranje takve koncepcije razvitka na koju se može oslanjati djelotvorna ekonomska politika. Valja se podsjetiti da su bez nepostojanja takve koncepcije i strategije razvitka u devedesetim godinama 20. stoljeća kumulirani takvi problemi koje ni nešto aktivnija ekonomska politika na početku ovoga stoljeća nije uspjela svladati. Još točnije rečeno, ostvareni su pomaci u prijelomu trendova rasta BDP i zaposlenosti, ali bez većih pomaka u svladavanju kompleksa konkurentnosti i promjene modela privređivanja, koji se i dalje oslanja na razvitak trgovine i na ekspanziju uvoza.

I upravo je glavna zadaća nove ekonomske politike ostvarivati pomake prema svladavanju tih problema. Ponovno naglašavam da nam za ostvarenje te zadaće usko grlo nije razina znanja, nego je to politički konsenzus zasnovan na jedinstvu političke volje i akcije.

Što se tiče ekonomske znanosti valja reći da već i sve ono što je rečeno na našim opatijskim savjetovanjima hrvatskih ekonomista na početku ovoga stoljeća daje dosta materijala za varijacije o mogućnostima i potrebama pripreme hrvatskoga gospodarstva za priključenje Europskoj uniji. Neću spominjati takve doprinose nazočnih autora koje smo čuli, ali ću spomenuti radove s kojima nas je o toj temi na prošlogodišnjem savjetovanju upoznao Gorazd Nikić (koji zbog bolesti nije nazočan). Sve u svemu, poruka je ekonomske znanosti s ovog našega Savjetovanja ekonomskoj politici da se u traganju za boljim rješenjima, posebno u kontekstu priprema za Europsku uniju, valja nešto više oslanjati na znanost.

A da bi ekonomska politika to mogla ostvariti, mora se oslanjati na odgovarajuću koncepciju i strategiju razvitka. Ta je strategija multidisciplinarna, ali ekonomski sadržaji moraju predstavljati njezin stožerni dio.

Molimo ekonomsku politiku da zamijeti naš opetovani apel za institucionalizaciju Ekonomskog savjeta. Takvi su ekonomski savjeti postojali u prvim vladama "lijepe naše", tj. u vrijeme premijera Mesića i Manolića. Sjednice Ekonomskoga savjeta moraju biti javne u nazočnosti medija. Predsjednik Savjeta mora biti istaknuti znanstvenik. Djelovanje Ekonomskog savjeta nesumnjivo bi oplemenilo suradnju ekonomske znanosti i ekonomske politike.

Prošlogodišnju poruku završio sam riječima vjere u bolje i djelotvornije odnose ekonomske znanosti i ekonomske politike. I opet ponavljam svoju nadu da to nije optimizam bez pokrića.

I na kraju, štovane kolegice i kolege i dragi prijatelji, jedna molba i jedno upozorenje. Svi ste u sklopu materijala za Savjetovanje dobili broj 9-10 časopisa Hrvatskoga društva ekonomista "Ekonomski pregled". Moj prilog pod naslovom: "Tržište, prokletstvo ili spasenje" napisan je povodom obilježavanja 65 obljetnice Ekonomskoga instituta, Zagreb, koji je u tijeku mnogih godina imao veliku, pa i ključnu ulogu u pripremanju i ostvarivanju tradicionalnih opatijskih savjetovanja hrvatskih ekonomista. Molba je da tu okolnost zamijetite i da prilog pogledate.

Upozorenje se odnosi na naš časopis "Ekonomski pregled". To je jedan od najstarijih ekonomskih časopisa u ovom dijelu Europe. Osnovan je još davne godine 1935. Zahvaljujući svjetskome ugledu toga našega časopisa, Hrvatsko je društvo ekonomista uključeno u obitelj Svjetske federacije ekonomista, čak i prije nego što je Hrvatska postala članicom Vijeća Europe, a to je inače bez presedana. Preporučujući Vam da se svi pretplatite na časopis i samim time i formalno postanete članom Hrvatskog društva ekonomista, Vašu pozornost skrećem na to da ćemo u tijeku godine 2005. obilježavati sedamdesetu obljetnicu našega časopisa.